

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
Ju.L6@regeringskansliet.se

Stockholm
2017-10-10

Vår referens
Lise-Lotte Argulander

Dnr
JU2017/04519-1

Remissvar

Meddelarskyddslagen - fler verksamheter med stärkt meddelarskydd (SOU 2017:41)

Företagarna har givits möjlighet att yttra sig över betänkandet Meddelarskyddslagen – Fler verksamheter med stärkt meddelarskydd, SOU 2017:41, och får härmed avge följande yttrande.

Sammanfattning

Utredningens förslag om att införa stärkt meddelarskydd inom verksamheter som bedrivs som interregional, regional och lokal kollektivtrafik samt att viss särskild kollektivtrafik i fråga om särskilda persontransporter inom färdtjänst, riksfärdtjänst och skolskjuts är ett ingrepp i avtalsfriheten och kan innebära att vissa grundläggande principer urholkas och framförallt uppstår det gränsdragningsproblem i verksamheterna och tolkningsproblematik.

Företagarna ser att de problemen med bl.a. gränsdragningen i verksamheter, att risken för att skyddet för företagshemligheter urholkas. Att konkurrensnackdelar uppstår när massmedia felaktigt avslöjar företagshemligheter väger tyngre än fördelarna med förslaget.

Mot bakgrund av detta avstyrker Företagarna förslaget.

Företagarna delar utredningens förslag i den del av utredningen där bedömningen görs att inga andra verksamheter lämpar sig på grund av de allt för stora negativa konsekvenserna. Dock ser vi att det vore önskvärt att även konstatera detta gällande kollektivtrafiken med samma motivering.

Avgränsningar

Lagen (207:151, om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter) är tänkt att tillämpas på definierade verksamhetsområden i privat regi som till någon del är offentligt finansierade. Motiven för detta var bl.a. att en stor del av privat verksamhet är finansierad med skattemedel. Ett problem i nuvarande förslag som uppstår är tolkningen om vad som ska omfattas av meddelarskyddet. Speciellt svårt blir det när avgränsningen ska göras inom en privat verksamhet som både bedriver delvis offentligt finansierad verksamhet och helt privat finansierad verksamhet, som det mycket väl kan vara i kollektivtrafiken.

Utredningen har insett problematiken och har därför avgränsat sitt förslag till att bara gälla vissa delar i kollektivtrafiken. Företagarna anser inte att det kvarvarande förslaget om vilka verksamheter som ska omfattas är tillräckligt definierat och avgränsningsbart i praktiken för att det ska vara möjligt att införa ett meddelarskydd i nämnda verksamheter utan allt för stora ingrepp i näringsfriheten.

I de fall där verksamheterna inte är "rena" utan har både verksamhet inom offentligt finansierad del och helt privat del riskerar en betydande osäkerhet om lagens tillämplighet råda. I verksamheter sådan osäkerhet råder riskerar en arbetstagare att ytterst förlora arbetet om denne missbedömt sin meddelarfrihet och vad som omfattas av den. Likväl riskerar en arbetsgivare straff för att ha brutit mot efterforskningsförbudet om hen tror sig ha haft rätt att undersöka vem som eventuellt läckt företagshemligheter till media.

Visserligen behöver verksamheterna organiseras sig så att de kan avskilja verksamhet som ska omfattas av förslaget. Företagen organiserar sin verksamhet troligen på det för dem mest effektiva sättet och med andra utgångspunkter än att meddelarskyddet ska vara ett prioriterat skäl. Ytterst sannolikt kommer detta medföra att verksamheterna som behöver omorganiseras eventuellt inte kan göra det och om det görs så uppstår förmodligen ökade kostnader för verksamheterna och därmed ytterst för det offentliga som får dyrare upphandlingar.

Yttrande- och meddelarfrihet

Att införa yttrande- och meddelarfrihet för privatanställda i delar av vissa verksamheter kan innebära en allvarlig inskränkning i lojalitetsplikten gentemot arbetsgivaren. Lojalitetsplikten yttrar sig i att en arbetstagare ska vara lojal mot sin arbetsgivare något som följer av anställningen och omfattar uppgifter om verksamheten som kan vara till skada för arbetsgivaren om de röjs. Lojalitetsplikten innebär också att arbetstagaren inte ska skada arbetsgivaren på annat sätt.

Meddelarskyddet till sin konstruktion innebär att arbetstagaren utan risk för konsekvenser kan sprida information både sann och falsk sådan till medier. Oavsett om informationen har allmänt intresse eller ej så kan informationen skada arbetsgivaren och dess verksamhet. Är det dessutom så att informationen är av företagshemlig karaktär kan skadan vara enorm och oåterkallelig. När information sprids som senare visar sig vara falsk eller felaktig kan själva spridningen i medierna redan ha fått allmänheten att tro på informationen. Vi har genom åren sett liknande händelser som har varit till stor skada för företag och i vissa fall när individer blivit utsatta för massmediala drev.

Bland annat mot den bakgrunden bör det råda restriktivitet med att utöka meddelarskyddet inom privata näringslivet. Det finns redan på nämnda område där meddelarfrihet önskas införas legala möjligheter att kontrollera verksamheterna och genom bl.a. uppföljning av ex exempelvis upphandlingar torde eventuella missförhållanden upptäckas.

Riskerna för att detta används på ett felaktigt sätt både medvetet och av misstag från arbetstagarens sida och som kan medföra stora konsekvenser för den privata verksamhetsutföraren torde vara tillräckligt för att avstå den nu föreslagna utökningen.

Företagshemligheter

Genom införandet av Meddelarskyddslagen 2017 har redan skyddet för företagshemligheter urholkats allvarligt och Svenskt Näringsliv har låtit advokatfirman Cederquist utreda konsekvenserna av lagförslaget avseende företagshemligheter och som har inlämnats till utredningen. Företagarna har tagit del av den utredningen och vi ställer oss bakom de farhågor den utvisar.

Utökad omfattning

Under utredningens pågående inkom många förslag till verksamheter som skulle omfattas av det utökade meddelarskyddet och Företagarna kan inte annat än hålla med utredningens slutsatser att det inte är lämpligt att utvidga meddelarskyddet till andra verksamheter.

Vi menar dock att samma skäl som använts för att avslå utökning på andra områden också borde gälla det nu föreslagna med hänvisning till vad som anförts både av utredningen själva och de praktiska svårigheter som påpekats, varför vi anser att den nu föreslagna utvidgningen inte bör införas heller.

Konsekvenser m.m.

Företagarna har tidigare lämnat synpunkter på utredningen om Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet (SOU 2013:79) och det vi anförde då gällande bl. a. företagshemligheter, konkurrens och lojalitetsplikt gäller även i denna utredning. Utöver det vill vi anföra följande.

Den konkurrensproblematik som utredningen menar inte finns (s 133) mellan privata verksamheter och offentliga verksamheter ”eftersom samma regler om meddelarskydd kommer att gälla för de privata verksamheterna...” anser Företagarna visar på en oförståelse för hur privat näringsverksamhet fungerar gentemot en offentlig finansierad. I en privat finansierad verksamhet som går med förlust kommer förr eller senare en konkurs vara enda utväg. En offentlig verksamhet som går med förlust kan inte gå i konkurs. Det betyder att det råder helt olika förutsättningar mellan en privat verksamhet och en offentligt finansierad verksamhet och därmed kan en konkurrensproblematik uppstå.

Utredningen anser även att den problematik med företagshemligheters röjande är överdriven och Företagarna därför hänvisa till det som advokatfirman Cederquist kommit fram till i sin utredning och menar att konsekvenserna kan bli alltmer kännbara för ett mindre företag och riskerna med ett röjande kan vara ännu större i ett mindre företag än i större företag.

Företagarna anser att utredningen förminskar de konsekvenser den eventuella organisationsförändring som företagen måste vidta för att tydliggöra vilka verksamheter som omfattas av meddelarskydd eller inte får. Ett litet företag kan ha mycket begränsade möjligheter till omorganisationer utan att det påverkar utveckling och lönsamhet än vad ett större företag har. Svårigheter för dessa mindre företag att genomföra organisationsförändringar till följd av förslaget kan därför riskera bli förödande för de mindre företagen. Företagarna anser generellt att alla begränsningar via nya lagregler som införs och som orsakar tolkningsproblem och regelkrångel för mindre företag att exempelvis delta i upphandlingar och eller kunna konkurrera om uppdrag är negativt och inte bör genomföras.

Företagarna

Patrik Nilsson
Chef Analys & Opinion

Lise-Lotte Argulander

Jur. Kand. specialist arbetsrätt
arbetsmiljö